

AUSTRO-NEMCI 16 MILJ OD BUKAREŠTA.

spekuliranje s
kruhom.

majo barantači s pšenico
varati javnost s svojo
pretkanostjo.

DO SPRAVI PROFIT PRI
PŠENICI.

N. D., 30. novembra.—
ki ga je izdal dr. E. F.
komisar za živila Severne
in predsednik severoda-
skega poljedelskega učilišča,
kje je iskati vzroke za
vzroke.

Ladd je s preiskavo dognal,
lastniki žitnie in mli-
ki je povrčel sedanje viso-
ne in oplojenje ljudstva.

javnosti se mnogo piše in go-
za stane bušelj pšenice \$2.

je, da se to plačuje le za
pomladansko pšenico prve

na severju; take pšeni-
ci pa prav malo ali nič na se-

padu. Večina trde pšenice

izkakovana kot štev. 4. ali

številke nima. Farmar ne

\$2 dolarja za bušelj pšenice,

ak plačuje mu bušelj okoli

ali več ali malo manj.

Ladd, ki je obenem priznan

ekspert, je dognal s številni-
pusti, da iz takozvane slabe

večasi napravijo boljšo mo-
kruh kot iz severne pšenice

1 in štev. 2. Iz pšenice štev.

je ji primeša malo pšenice

1 in štev. 2, se letos napravi

moko za kruh kot iz pri-

leta 1915, četudi je letos rja

pšenico.

Ladd je pronašel, da so

letos iznala nove številke

čimeno in kupujejo to izvrst-

pšenico za krmo. S tem ter-

hočko kupci dokazati, da

ni za drugo kot za krmilje-

vine. To novo razdeljene

za krmo je v zmislu zakon-

davne Minnesota protipo-

postava ne daje pravice

farmarjev pšenice po

vidi za krmo.

razdelitev daje prekupecem

številki žitnie velik dobiček,

nelejo iz pšenice dobro mo-

farmar dobi za železniški voz

štev. "D" za krmo \$653.01. V

napolisu je voz te pšenice

za \$999.06. Ko je pšenica

te, cena na debelo za pro-

to, ki pride iz nje \$1.660.15. Po

te moko prada na drobno

krmu in ljudstvo plača zanjo

7.03.

farmar je dobil za njo \$653,

če je plačalo zanjo \$2.107.

nimivo bi bilo, če bi dr. Ladd

teravnih troške za mlenje,

portacijo in druge troške, ki

strebni, preden pride pšenici

moka na trg, in imeli bi

liko, koliko se prime ljud-

oderuhov.

UZENE DRŽAVE SO SE
BLASTILE REPUBLIKE
SANTO DOMINGO.

ington, 30. nov. — Morn-

ajnik Daniels naznanja, da

je kapitan Harry F. Knapp

ki poveljnik, proglašil mili-

čno vlado v Santo Domingu.

Ameriški pomorščak je na

večini politični nemiri na

so povzročili ta korak.

KELFELLER V STRAHU.

town, N. Y., 30. nov. —

Cecfellerjevem dovestvu se

podla razstrelba, ki je niso

čelični budi anarhisti, ki je pa

so povzročila precej strahu.

cecfeller je se je razpletel

in tako, da je etečljiv-

v podrtine.

cecfeller je spal, da je njega

veliko spal, da je spalo,

cecfeller je spal, ki ga je

cecfeller je spal, da je

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Izdatje dnevno nasen podjeti in pravljeno

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Geme oglaševanje po delavskem delu v Ameriki

Narodnost: Zdajšnjem dnevu člancev (člancev) in Canada \$5 na leto, \$1.50 na pol leta in Štev na tri meseca; Chicago in New Jersey \$4.50 na leto, \$1.50 na pol leta, \$1.15 na tri meseca.

Naslov na tem, kar ima včak v Ameriki: "PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays OWNED BY SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Telefon Lawndale 4638.

Datum v oklepaju n. pr. (December 31—16) poleg vnašega imena in naslova pomeni, da vam s tem dnevnem poteče naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DOPISI.

Forest City, Pa.

Minolo je že par mesecev, kar se nisem nič oglašil v našem prednem listu Prosveta. Da pa ne bodo cenj, čitatelji mislili, da smo že vsi Forest cityški Sloveni odšli za starim avstr. Francejnem v krtovo deželo, sem se namenil poročati nekaj malega iz tukajšnje naselbine.

Delamo vsaki dan, ampak zaslužek nikakor ne odgovarja sedanjih strašnih draginji. Pa kaj se hoče, ljudstvo je zadovoljno s temi razmerami. To je pokazalo pri zadnjih volitvah, ker tukaj je z ogromno večino glasovalo za republikanskega kandidata. Vprašal bi vse tiste delavce volilce, kaj so imeli poprej, ko je bila republikanska stranka na površju in kaj imajo sedaj ko je demokratska. Odgovor je lahko: nič in zopet nič.

To dve stranki ste kapitalistični, zatorej tudi ne morejo delavskih interesov zastopati, ker je nemogoče, da bi denarna moščna kapitalistov bila polna in delavska suščnost odpravljena. Kljub temu, da je stvar nemogoče je vseeno že večina delavstva dandane, ki agitira za eno ali drugo kapitalistično stranko kar tje v en dan, brez vsakega pravega cilja. Delavec, ki agitira za svoje nasprotnike, tako drugega cilja imeti ne more, kakor da ga bode mogoče včasih kakšen "boss" malo bolj prijazno pogledal in rekel: "You are a good man."

Delavec, ki si hočejo izboljšati svoj položaj, se morajo organizirati v svoji lastni stranki, ki je socialistična stranka. Ta stranka je edina, ki stremi za tem, da si delavec pribori boljši obstanek in boljše življenske pogoje. Besediljenje, da je vseeno, naj bode izvoljen kedor hoče, a da bo vsak gledal za svoj žep, je prazno. Tukaj naj podam nekoliko podatkov koliko se razloči, ako so zastopniki, ki upravljajo eno ali drugo stvar, izvoljeni od organiziranih delavcev ali nasprotno.

V Trbovljah na Štajerskem so bili pri bratski skladnici do leta 1904 vedno možje, katere je takoreč družba sama izvolila; seveda so bili to sami klečeplaže, ki so kimali vedno tako, kakor je gospod ravnatelju ukazoval. (Enkrat to je bilo leta 1892 so bili sicer izvoljeni možje, ki so se gospodu ravnatelju nekoliko po robu postavili, ali takrat je bila organizacija še šibka in jih je ravnatelj vse odslobil).

Ti možje so vedno podpore in razne koncesije dajali samo tistim, ki so imeli nekoliko boljšo službo. Dobro se še spominjam, ko je bila firma v Trbovljah, so dali nekemu višjemu uradniku (zato, da je otrokom kupil razne igrače), kar sto šestdeset kron, na sprotno je pa neki delavec, ki je imel šest otrok in zaslужil od dve do tri krone na dan in prosil ravno takrat za podporo, da bi kupil najpotrebnejšo obliko otrokom, dobil pa samo sedem kron. Bil je pač le revni delavec.

Ker je organizacija vedno rastla in z njo delavska zavednost, so leta 1903 v jeseni izvolili tako imenovanje volilne možje, skoraj sa

me organizirane delavce. Tisti volilni možje so leta 1904 izvolili iz svoje srede 12 mož, ki imajo upravo bratske skladnice v rokah, kako se je potem, od tega časa upravljajo bratsko skladnico vse drugače. Ko so prišle prošnje ali kakre pritožbe od ene ali druge strani, se je vedno izvoil odbor dveh mož, da je stvar preiskal in rezultat je bil vedno tak, da se je pomagalo tistim, ki so bili potreben. Seveda so se nekateri višji uradniki kar penili od jeze, ker si niso mogli prisvajati denarja po svoji volji. Organizacija je bila pa na takoj trdn podlagi, da jih niso mogli odsloviti od dela. In kakor se upravlja pri takih manjših stvareh, ravno tako se upravlja pri posameznih državah.

Prepričan sem, ako bi imelo delavstvo svoje zastopnike v zveznih in državnih uradih, da bi brez posebnega truda dobilo manjšo koncesijo, ki jo tako zastopniki kapitalizma spravijo v svojo malho, sebi v korist in na škodo delavstva.

Zatorej priporočam vsem delavcem, da pristopajo k socialistični organizaciji, katera ima svoje klube po celi Ameriki. Prijahajte na klubove seje, da si potom sej in debat spopolnite svoje znanje tako, da bodo pri prihodnjih volitvah leta 1920 poslali vsaj polovico delavskih zastopnikov v Kongres in druge javne urade. Tukajšnjim rojakom priporočam, naj pristopijo k našemu klubu, ki je del jugoslovenske socialistične zvezne in ima svoje seje vsako četrto nedeljo popoldne, pri meni v stanovanju.

Ustanovili smo tudi večerno šolo. Šolo imamo dvakrat na teden pri sodružu Jos. Pavšku. Kogar veseli, se lahko pridruži nam. Sedaj plačamo učitelju vsak po tri dolarje na mesec; ako bi bilo na več, bi bili tudi manjši stroški. Sedaj smo samo trije.

H konec mojega dopisa priporočam: naročite se na napredne liste kot Prosveta in Proletare, ker le v takih delavskih listih se dobi čtivo, ki je delavcu v korist in v izobrazbo. Le potom dobre delavške izobrazbe bodo enkrat zasijalo solnce resnične svobode in bratstva celi človeški družbi.

Frank Rataic, član,

dr. štev. 124 S. N. P. J.

Gross, Kans.

Bilo je nekega dne v mesecu novembra, ko sem sedel globoko zamišljen pri moji, sedaj najbolj ljubljeni prijateljici: topli peči. Mrzli veter brije in tuli okrog vogal lesene hiš, kakor da bi se jezik, ker ga ovirajo na njegovem poti.

Tako sedečem pri topli peči so se mi oživelji spomini mojega življenja v stari domovini in v Ameriki, v tej svobodni deželi?

Pon upanja in lepih nad sem se poslavil (pred šestimi leti) od rojstnega kraja in odhajal v daljno tujino, v deželo svobode.

Končno sem prišel, do zaželjenega cilja, v Združeno državo, v Ameriko, kjer sem mislil, da se cedi med in mleko. Čas hiti naprej in s časom sem spoznal, da se res tukaj cedi med in mleko, a ne za nas delavce ampak za delavške izkorisčevalce. Čim dalje sem bil v tej deželi, tem bolj sem bil prepričan, da ni dosti razločka med izkorisčevalci delavstva, najslabše v Združenih državah, ali pa v Avstriji. Le toliko je razločka, da imamo delave tukaj malo več prilike organizirati se. A žaljivo, da se nekateri trpni tega nenečo poslužiti.

Srece se mi krči ob spominu na moj rojstni kraj. Zapustil sem majhno, a prijazno mojo rojstno vas, starše, brate, sestre in druge sorodnike in prijatelje. Kaj se sedaj z njimi godi, so li še vse živi? Mogoče je že katerega izmed njih zadela neusmiljena roka smrti.

V duhu vidim prej tako veselo in lepo mojo rojstno vas, sedaj vso zanemarjeno, pusto in žalostno. Kje ste prebivali njeni, in prijatelji moji, ste li mogoče tudi vi šli za kruhom, kakor jaz?

V duhu vidim prej tako veselo in lepo mojo rojstno vas, sedaj vso zanemarjeno, pusto in žalostno. Kje ste prebivali njeni, in prijatelji moji, ste li mogoče tudi vi šli za kruhom, kakor jaz?

V duhu vidim prej tako veselo in lepo mojo rojstno vas, sedaj vso zanemarjeno, pusto in žalostno. Kje ste prebivali njeni, in prijatelji moji, ste li mogoče tudi vi šli za kruhom, kakor jaz?

Pogled mi beli črez hribe in planinje, iščuo moje prijatelje in znance, ki jih ni doma v rojstni vasi.

V duhu vidim prizor ob avstrijski

PREPARING TO SEND UP FRENCH CAPTIVE BALLOON

Photo by American Press Association from Madrid

Francoški opazovalni balon na somški fronti. Balon je privezan na močnih vrhov k tiom, da ne uide.

sko-italijanski meji. Kaj pomenijo te črne mase? Kaj pomeni to bobnjenje, vptje in stok? Kaj pomenijo vsi ti mrljici, ki krijejo zemeljsko površino, med katerimi je toliko mojih mladih prijateljev.

Kdo je povzročil to grozno sovraštvo in morijo?

Veste li, ubogi očetje in matere, kdo je morilec vaših sinov in kdo mu je ugrabil vašo edino podporo za stara leta? Verjemite li, da so povzročili to gorje tisti, ki jih vi redite in delate ranje?

O človek, kam gre tvoja pot, ali ne gre naravnost v napadno smer?

Zatorej ubogi reveži, izkorisčenim podajmo si bratsko roke in izberimo si pot, po kateri bodo prišli na vrhunc, kjer nas čaka pravica. Bodimo složni in pojedimo po poti, ki jo nam kaže socialistični, kajti to je edina pot za našo reditev.

Tudi tukaj v Ameriki imamo delavcev hud boj proti kapitalizmu glejmo, da bode zmaga na naši strani.

Pozdrav vsem rojakom in rojkinjam širokem Amerike!

Vinko Ločnikar,

Ramsey, O.

Iz naše male naselbine že dolgo ni bilo nič slišati, zato se je treba enkrat oglašati, da ne boste mislili, da že vsi spimo zimsko spanje.

Slovenec biva tu le malo: samo štiri družine in dvanaest fantov. Sicer se je tu naselilo že precej naših rojakov, pa ne obstanejo dolgo; en čas so, pa zopet odidejo. Semo res nekako kot na koncu sveta, do tu prideš, naprej pa ne moreš.

Imamo društvo spadajoče k S. N. P. J. ktero je priredilo dozdaj dve plesni veselici v korist društvenih blagajn. Žal le, da so se sedno rojaki našemu vabilu tako slabo odzvali.

Tukaj sta dva premogova rova, ki sta dozdaj že dosti dobro obravnavala; na zimo nam bodo dali pa že kaj več počitnice. Delavcev je v teh dveh rovih zaposljenih kakih tri sto. Narod je vseh vrst, največ pa je Poljakov in Madžarov.

Delodajalc toliko, da jim primanjkuje delavcev. To je še ena tolažba za nas, da enkrat priznajo, da brez nas delavcev ne morejo uspeti.

Pozdrav! — J. Škof.

VSAK navdušen član za Slovensko Narodno Podporno Jedinoto se naroči na "Prosveta".

STAVKA RUDARJEV V KANADI

Winnipeg, Can., 30. novembra. Stavka rudarjev v British Columbiji in Alberti je skoraj neizogibna. Odbor rudarske organizacije je odobril stavko in vsaki trenotek se lahko dogodi, da zaštrelja 1,500 rudarjev, če premostovniki kompanije ne priznajo zahtev.

EKSPLIZIJA V KEMIČNI TOVARNI

Newark, N. J., 30. novembra. — V kemični tovarni Aromatic Chemical kompanije so delali poizkušanje z neko tvarino in pri tem je nastala eksplizija, ki je zrušila delavnico. Ranjena sta bila kompenista Stanley Pennick in Chauney Lommis, dva delavca sta vhi.

jo v podjetju Canadian Car and Foundry družbe, na viak, da se peljajo domov v Hoboken, Jersey City in Newark. Naenkrat prispeva iz predora osobni viak in zavzme mednjenje. Delavci, ki so zagledali viak, se pričeli kričati, da oponozijo svoje tovariša na nevarnosti. Mejetem se je viak že zaril med čakajoče občinstvo in povožil delavce, ki niso skočili na stran. Pet oseb je mrtvih in sedem ranjenih.

Mogoče smo pri nas že tamkaj baje širijo civilisti.

Ali bi ne bilo umestno, da

tako vrnejo iz Mehika in

druži v velik požar,

če je razširil v civilisti.

Načrti so pri nas že

zavzeli, da se

srpska vojna in vešti iz inozemstva.

(izvajanje je prve strani)

CENTRALNE SILE PROTESTI-RAJO.

Washington, 30. nov. — Nemški poslanik Bernstorff je včeraj izročil državnemu tajniku Lansingu protestno noto Nemčije, Avstrije, Bolgarije in Turčije, zaradi deportiranja diplomatskih zastopnikov iz Grčke. Nota se glasi, da je dolžnost Zedinjenih držav pretestirati proti Angliji vsled tega, da so bili okupirale hrib št. 100. Severozapadno od Bitolja se vrnilo bojevanje in naše čete so napovedale v smeri proti hribu št. 100, katerega brani sovražnik z velikim odporom. Italijanske čete so prodričale v goratem okolišu Stene zapadno od Bitolja.

RUSKI TRANSPORT Z VOJAŠ-TVOM POTOPLJEN.

Berlin, 30. nov. (Brezjeno). — Prekomorska časnikarska agentura ima poročilo iz Stockholma, da sta dva velika ruska transportna parnika zadelo ob mine v Finskem zalivu proti koncu oktobra in se potopila. Parnika sta imela na krovu ves 428. polk ruskega vojaštva, ki je bil vkrcan na Finsem.

FOTOGRAF ZA FILME NA NEMSKI SUB-MARINKI.

Pariz, 30. nov. — "Temps" piše, da je nemška submarinka, ki je potopila parniki San Bernard, imela seboj fotografa za filme. Kateri je naredil premično sliko parnika v trenotku, ko ga je torped pognal v zrak. Fotograf je vzel sliko tudi kapitana in petih mornarjev, katere so Nemci vzeli na krov submarinke. Ko je bila slika gotova, so Nemci vrgli mornarje v čoln z ostalim moštrom in jih ostavili.

"FRANCIJA MORA BITI UNIČENA!"

London, 30. nov. — Nemški list "Rheinische Gazette" ima članek, ki vsebuje nekatere "glavne principe" Nemčije, na katerih mora sloneti bodoči mir. Med drugim se glasi članek takole:

"Naš končni cilj mora biti, da proderemo čez zapad do morja in vse, kar nam zastavlja pot, mora biti uničeno. Ni nismo fantastični sanj o osvojitvi vsega sveta, kajti nemški "purgari" še niso toliko zreli, da bi vladali ves svet; ravnotako ne moremo niti nočemo uničiti britiškega cesarstva, toda najmanjši pogoj za mir mora biti popolno uničenje Francije in spoštovanje nemške zastave na vseh morjih."

Kar se tiče izgubljenih nemških kolonij, pravi ta list: "Ako jih ne bomo mogli reokupirati, tedaj jih moramo nadomestiti s provinčijami na Francoskem. Francoskom je treba povedati vsak dan, da vsaka ped zemlje, ki je pod peto našega vojaka, je naša zemlja. Gledje Belgijske je škoda trditih besed. Mi moramo imeti izhod k angleškemu kanalu in potrebujoči Antwerpen. Kdor hoče Belgijo, jo mora že le vzeti iz naših rok."

"Gazette" končuje članek, da se da Anglija ločje napasti kakor Rusija in da bi bil London prerazdeljen kakor Moskva, kajti Moskva bi stala precej nemške krvi, toda za London ni treba krvi, temveč samo zračnih bomb in topov.

MOBILIZACIJA CIVILNEGA PREBIVALSTVA V NEMČIJI.

Berlin, 30. nov. (Brezjeno). — Državni kancelar Bethmann-Hollweg je danes predložil v parlamentu naredbo za splošno mobilizacijo vsega moškega prebivalstva v Nemčiji od 18 do 60 leta, ki še ni služilo v armadi. Prebivalstvo bo potem vposleno četa za četo v bojnih industriah, na železnicah in pri drugem delu, ki je v direktni in indirektni zvezi z vojno. Socialisti v parlamentu Liebknechtov in Scheidemannove frakcije so se združili v opoziciji proti tej naredbi.

GRČKA NE BO DALA OROŽJA.

London, 30. nov. — Reuterjeva agentura brzojavlja iz Aten, da je grški kronskega sveta v včerajšnjem seji, kateri je predsedoval kralj Konstantin, sklenil odloknoti zahodno zaveznikov glede na izročitev orožja in streliva generalu Sarrailu. Seja je trajala pol drugo uro. Zavezniki podadimiral Fournet

je zagrozil, da bo nastopil s silo, ako Grki ne izroči orožja v določenem času.

NEMŠKI EROPLAN NAD LONDONOM.

London, 29. nov. — Včeraj ognedne se je prikazal nad Londonom sovražni eroplanski stroj, ki se je mučil nekaj minut in nato izginil. Policijsko poročilo se glasi, da je padlo nekaj bomb, ki so ranile devet oseb. Ta dogodek pa ni odvrnil navdušenja, ki vlada v Londonu valed uspešnega boja z zeppelinimi, od katerih sta dva padla v morje pri napadu na severozapadno obrežje Anglije v prejšnji leti. Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne škode.

Angleški letalci so se takoj dvignili v zrak in v zraku so se odigravali grozno-veličastni priзорi.

Zdaj je znano, da so zeppelinini vrgli več kot sto bomb, ki so umrtile eno žensko in ranile 16 oseb; razen tega so bombe povzročile precej materialne

ŽRTVE.

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Nadalevanje)

"Ženiti se, je zame še malo prezgodaj! In kadar se bom ženil, bom moral gledati nekoliko tudi na denar, in tega tvoj oče nima, da bi ti ga dal... Sicer pa mene tvoj oče tudi nikdar maral ni!... Zatorej ti svetujem še enkrat: če je že tako, da se moraš možiti, poišči koga drugega!...

Deklice se je loteval obup... Izprevidela je, da so vse njene besede, vse njene prečnež za man. Hotela je že vstati in oditi, ko se prikaže njena mati pri vratih.

Mica je bilo začelo skrbeti, da bi se hči ne zamudila predolgo. Šla ji je zaradi tega diasproti. Potoma ji je bil nekdo povedal, kje je, in tako je dospela semkaj. Ko vidi hčer vso objokano, je vedela takoj, kako je. Pririla se je do mize, pri kateri sta sedela Manica in Dolfe, in posegla je takoj odločno vmes.

"No, kaj sta se domenila?" vpraša na kratko Dolfe. "Ali si že kaj določil zaradi poroke?"

Dolfe pa je bil jezen, že ko je mater ugledal. Obraz se mu zategne v zaničljive poteze, in odurno pripomni: "Zaradi poroke!... Čigav... Ali moje!... Za to je še dovoli časa!... Če pa vam je v mislih poroka vaše hčere, se zvrši lahko precej jutri!..."

Bil je vinjen in govoril je brezobzirno.

V Mici pa je zavrelo. "Torej tako!..." naprej ni mogla, ker jo je iznova posili jok.

"Moldi mi!... Kdo pa je kriv, če ne ti?... odvrne neusmiljena mati. "Sem kriva mar jaz?... Ali ga nisi čula, kaj je govoril!"

Manica je bilo, kakor bi ji bil kdo zavall težak kamen na prst. Te materine besede so ji vzbudile hkratu druge misli, misli, ki so z neznansko težo legale na njeno sreco... Zakaj se je njej, njej to pripetilo... To vprašanje se ji je zasadio kakor nož v prsi, in bolečina, ki jo je povzročalo, jo je pekla kakor živ ogenj!... Zakaj ne kaki drugi?... Samo tista razuzdana, zavrnena dekleta učakajo kaj takega, dekleta pa, ki so poštena, ki se vedejo lepo, ne... Torej je vendar morala kaj zagrešiti... Zavest, da je kriva, se ji je zajedla v meso, in bolesti, katero so ji bile vzbudile materine brezrčne besede, se ni vedel česa mu manjka.

"Ali te je Lenart srečal?" ga je pozdravila stara kovačica, ko je stopil v izbo, dolgočasen in slabbe volje. "Stari Jakopin pride zvečer po motike, trikrat že je vpil nad meno, naj te priganjam. Kaj te je pa prineslo v hišo?"

Kovač je sedel na klop k peči, opri komolec ob kolena in se naslonil na dlani.

"Kaj me naj prinese v hišo? Ali ne smem priti? Kdo pa sme, ako ne jaz?"

"Saj res! Ti kar za peč zlez, ako te boli delo, se bo že samo vse naredilo. Kaj bi se trudil!"

Kovač ni poslušal. Gledal je v zibki, kjer je spala Minica in dihala in sanjala tako pokojno in lahno, kakor bi jo zibali angelei.

"Ali si tisto verigo že popravil, ki ti jo je prinesla Polinka?"

"Zakaj bi jo že popravil?"

"Ali ti ni dala vedeti, da bi jo rada kmalu imela?"

"Zakaj bi mi dala vedeti?"

Kovačica je izpod obri pogledala svojega sina.

"No, no, le tako dela! Prav lepo si si nadrobil. Najprej jo pobiješ na tla, in zdaj namestu da bi se ji skušil prikupiti, pa takole delaš. Že imaš njeni deklino, kar misli si! isti Miein Janez, ki ručo koplje, tudi vozi za njo. In gotovo ni tak divjak, kakor si ti."

Tomaž je delal tisti dan v Poljanah. Na večer, po končanem delu, si je hotel privoščiti še kozarec vina, kajti delal je celi dan naporno, in stopil je v neko gostino. Tudi tukaj se je nahajalo nekoliko ljudi, ki so se vračali s sejma. Med njimi je bil Skrjanec, ki ga je imel že precej "pod kapo."

"Zakaj pa ne piše v vašem društvu, Škrjanec?" ga vpraša nekdo.

"Kaj!... Tisto petjotsko žlabudro da bi jaz pil!... Tako neumen pa nisem! Tisto najpije devičarji in devičarice..."

"Pa vendar zahaja že tjakaj!"

"To je da!... Človek mora biti pameten dandanes!... Župnik so prvi mož v župniji, hihi-hi... in petjot je tako neke nove vrste odpustek! Kdor ga pije, mu bodo odpuščeni vsi grehi!..."

Tomaž je bil truden in se ni brigal dosti za to, kar so govorili drugi. Sedel je sam zase in babil se z lastnimi mislimi. Govorica se je pletla že dolgo, ne da bi bil on poslušal. Kar zbude njegovo pozornost besede Škrjančeve, ki je bil v svojem govorčenju pričel zbadati župnikove pristaže in zbadati deklisko društvo.

Ponobil ga je skoro smeh, ko je čul župnikovega pristaže govoriti tako. Da bi se tikale te besede njegova, semu še sanjalo ni.

Tomaž je imel sicer dovolj nasprotnikov, katerih bi bila veselila njegova bolečina, toda izdal mu skrivnosti vendar nihče ni, ker je predobro veden vsakdo, da mu stvar ne ostane prikrita, in da bo udarec tem hujši, čim pozneje in čim manj pričakovano ga zadene.

"Kaj pa se je dogodilo takega kaj, da se tako jeziš!... je vprašal Tomaž.

"I saj ti menda bolje veš nego jaz!" odvrne Škrjanec. "Najprej bo menda pri vas zajokalo, potem pa bogve še kje!..."

Tomaž osupne. Najprej je mislil, da se Škrjanec norčuje. A ko se ozre po ostali družbi, vidi vprti vase vse polno pogledov, iz katerih je odsevala škodoželjnost. To ga navda z neprijetnim občutkom. Postal je hkratu nekoliko zmeten. Dasi ni še ničesar znal, je vendar že kipelo po njem. A premagoval se je. Vedel je, da mora ostati miren za vsak slučaj. Poniali se torej in reče:

"Škrjanec, kakor je videti, ga imaš že malo preveč v glavi. Blede se ti menda!..."

"Meni — blede!... odvrne oni. "Kaj še!... Jaz sem že popolnoma pri zdravi pameti, a o tebi ne vem, kaj bi rekel, o tebi!... Ali se le delaš tako neumnega, ali si pa res!..."

Zdaj si pa Tomaž ni mogel kaj, da bi ne bil nekoliko vzrojil.

"Škrjanec, zdaj pa te moram prosi, da govoril bolj jasno!" reče z odločnim, a tresočim glasom...

"Bolj jasno!... Še bolj jasno naj bi govoril!... Čemu!... Vprašaj doma ženo in hčer!..."

Tomaž je bilo, kakor bi ga bil kdo udaril s kako težko stvarjo po glavi. Zaman se je ožiral okrog, kdo mu priskoči na pomoč ter zavrnje Škrjanca. Nihče se ni oglasil, vse so molčali; vse so bili torej prepričani o istinitosti onih besed!... Tedaj res, res!... Njegova hči, katero je tako ljubil, na katere čednosti je bil tako ponosen!... Baš to, česar se je pri njej najbolj bat, baš to je bila postala!... Njena pobočnost, njena gočnost, vse le na videzno!... Poniglavka, hincavka je bila in potem, ah!... Sree v prsi se mu je ustavilo, kakor bi mu hotelo odpovedati svojo službo, nato pa je butnilo z neznansko silo ob prsi ter mu zapodilo kri v glavo!... Pred očmi se mu je temnilo... Moral je ven!... Plače hitro in otide, ne da bi bil pogledal koga!..."

"Res, lepo veselje delaš ti meni!... je zadeba. Oh, saj pravim no, kaj takega mi greši storit!..."

Deklica je Mica že malo upala, da postane Manica žena Dolfetova, se ni obregala nad njo. Bila je sicer poštena in zares tudi pobožna, a mislila je trezno in računa je, kakor računi večinoma vsaka ženska... "Če bo mož videl," je mislila

sama pri sebi, "da ni nobenega drugega izhoda, se tudi on ne bo protivil več, in Manica dobi odličnega ženina!..."

A ko je uvidela, da se njene želje ne uresničijo, ko se je prepričala, da Dolfe na ženitev sploh nikdar misli ni, izginila ji je hkratu vse ljubezen do hčere, in ni ji prizanašala več. Niti na to se ni zdaj oziral, da je bila ravno ona tista, ki se je ogrevala za Dolfeta in siecer v odločnem protislovju s svojim možem. Na vse je pozabila in govorila je, kakor bi bila hčerina popačenost kriva vse nesrečo, akiravno jo je dobro poznala in akoravno je za gotovo vedela, da je bila v prvi vrsti njena neizkušenost, njena nevednost vzrok, da je prišlo tako...

Manica je umela svojo mater. Čutila je, kječi pravi vzrok njene ogorčenosti; bila je uverjena, da bi ji ne bila rekla nobene žale besede, če bi se ji bila uresničila njena želja, in to jo je bilo, ker je bilo krvivo!... S pogledom, ki je izražal trpkost in žalost, se ozre na mater in z zamolklim gasom reče:

"Jaz vendar nisem kriva!... Jaz... jaz..." naprej ni mogla, ker jo je iznova posili jok.

"Moldi mi!... Kdo pa je kriv, če ne ti?... odvrne neusmiljena mati. "Sem kriva mar jaz?... Ali ga nisi čula, kaj je govoril!"

Manica je bilo, kakor bi ji bil kdo zavall težak kamen na prst. Te materine besede so ji vzbudile hkratu druge misli, misli, ki so z neznansko težo legale na njeno sreco... Zakaj se je njej, njej to pripetilo... To vprašanje se ji je zasadio kakor nož v prsi, in bolečina, ki jo je povzročalo, jo je pekla kakor živ ogenj!... Zakaj ne kaki drugi?... Samo tista razuzdana, zavrnena dekleta učakajo kaj takega, dekleta pa, ki so poštena, ki se vedejo lepo, ne... Torej je vendar morala kaj zagrešiti... Zavest, da je kriva, se ji je zajedla v meso, in bolesti, katero so ji bile vzbudile materine brezrčne besede, se ni vedel česa mu manjka.

"Ali te je Lenart srečal?" ga je pozdravila stara kovačica, ko je stopil v izbo, dolgočasen in slabbe volje. "Stari Jakopin pride zvečer po motike, trikrat že je vpil nad meno, naj te priganjam. Kaj te je pa prineslo v hišo?"

Kovač je sedel na klop k peči, opri komolec ob kolena in se naslonil na dlani.

"Kaj me naj prinese v hišo? Ali ne smem priti? Kdo pa sme, ako ne jaz?"

"Saj res! Ti kar za peč zlez, ako te boli delo, se bo že samo vse naredilo. Kaj bi se trudil!"

Kovač ni poslušal. Gledal je v zibki, kjer je spala Minica in dihala in sanjala tako pokojno in lahno, kakor bi jo zibali angelei.

"Ali si tisto verigo že popravil, ki ti jo je prinesla Polinka?"

"Zakaj bi jo že popravil?"

"Ali ti ni dala vedeti, da bi jo rada kmalu imela?"

"Zakaj bi mi dala vedeti?"

Kovačica je izpod obri pogledala svojega sina.

"No, no, le tako dela! Prav lepo si si nadrobil. Najprej jo pobiješ na tla, in zdaj namestu da bi se ji skušil prikupiti, pa takole delaš. Že imaš njeni deklino, kar misli si! isti Miein Janez, ki ručo koplje, tudi vozi za njo. In gotovo ni tak divjak, kakor si ti."

Tomaž je bil truden in se ni brigal dosti za to, kar so govorili drugi. Sedel je sam zase in babil se z lastnimi mislimi. Govorica se je pletla že dolgo, ne da bi bil on poslušal. Kar zbude njegovo pozornost besede Škrjančeve, ki je bil v svojem govorčenju pričel zbadati župnikove pristaže in zbadati deklisko društvo.

Ponobil ga je skoro smeh, ko je čul župnikovega pristaže govoriti tako. Da bi se tikale te besede njegova, semu še sanjalo ni.

Tomaž je imel sicer dovolj nasprotnikov, katerih bi bila veselila njegova bolečina, toda izdal mu skrivnosti vendar nihče ni, ker je predobro veden vsakdo, da mu stvar ne ostane prikrita, in da bo udarec tem hujši, čim pozneje in čim manj pričakovano ga zadene.

"Kaj pa se je dogodilo takega kaj, da se tako jeziš!... je vprašal Tomaž.

"I saj ti menda bolje veš nego jaz!" odvrne Škrjanec. "Najprej bo menda pri vas zajokalo, potem pa bogve še kje!..."

Tomaž osupne. Najprej je mislil, da se Škrjanec norčuje. A ko se ozre po ostali družbi, vidi vprti vase vse polno pogledov, iz katerih je odsevala škodoželjnost. To ga navda z neprijetnim občutkom. Postal je hkratu nekoliko zmeten. Dasi ni še ničesar znal, je vendar že kipelo po njem. A premagoval se je. Vedel je, da mora ostati miren za vsak slučaj. Poniali se torej in reče:

"Škrjanec, kakor je videti, ga imaš že malo preveč v glavi. Blede se ti menda!..."

"Meni — blede!... odvrne oni. "Kaj še!... Jaz sem že popolnoma pri zdravi pameti, a o tebi ne vem, kaj bi rekел, o tebi!... Ali se le delaš tako neumnega, ali si pa res!..."

Zdaj si pa Tomaž ni mogel kaj, da bi ne bil nekoliko vzrojil.

"Škrjanec, zdaj pa te moram prosi, da govoril bolj jasno!" reče z odločnim, a tresočim glasom...

"Bolj jasno!... Še bolj jasno naj bi govoril!... Čemu!... Vprašaj doma ženo in hčer!..."

Tomaž je bilo, kakor bi ga bil kdo udaril s kako težko stvarjo po glavi. Zaman se je ožiral okrog, kdo mu priskoči na pomoč ter zavrnje Škrjanca. Nihče se ni oglasil, vse so molčali; vse so bili torej prepričani o istinitosti onih besed!... Tedaj res, res!... Njegova hči, katero je tako ljubil, na katere čednosti je bil tako ponosen!... Baš to, česar se je pri njej najbolj bat, baš to je bila postala!... Njena pobočnost, njena gočnost, vse le na videzno!... Poniglavka, hincavka je bila in potem, ah!... Sree v prsi se mu je ustavilo, kakor bi mu hotelo odpovedati svojo službo, nato pa je butnilo z neznansko silo ob prsi ter mu zapodilo kri v glavo!... Pred očmi se mu je temnilo... Moral je ven!... Plače hitro in otide, ne da bi bil pogledal koga!..."

"Res, lepo veselje delaš ti meni!... je zadeba. Oh, saj pravim no, kaj takega mi greši storit!..."

Deklica je Mica že malo upala, da postane Manica žena Dolfetova, se ni obregala nad njo. Bila je sicer poštena in zares tudi pobožna, a mislila je trezno in računa je, kakor računi večinoma vsaka ženska... "Če bo mož videl," je mislila

Povest o hudem in silnem kovaču.

C. F. Golar:

(Nadalevanje.)

Pontal ji je v zibki, ali otrok je s krepkim kričanjem pravil, da mu ni prav, kar se pripravlja zanj. Ni bilo drugega, kakor da je smejalo poredno in nagajivo. Dve plavi tenki lučki sta se blečali pod snežnim čelom, in kakor dve rdeči rožici v mleku so bila njena lica.

Zopet se je utrinjala zarja po kotih, gromelo je in zvenelo, in Minica je ploskala puhanju meha, zlatim ikramom in bobnjenju kladiva. Naslednji dan kovača ni trpel v kovačnici, kjer je strmela vanjska pusta tema, zakajene stene in rjasto železo. Nekaj bi bil rad veličal, kar bi bilo rdeče in polno potrebnih zveznic. Nekaj zrake v zibkih, ali težkih korakih, da so se trestale železe. Nekaj bi bil rad veličal, kar bi bilo rdeče in polno potrebnih zveznic. Nekaj zrake v zibkih, ali težkih kor